

Mykolas Kleopas
Oginskis
(1765–1833)

Vaikystė, Apšvietos epochos dvasia

M. K. Oginskio vaikystė

...Gimiau 1765 m. rugsėjo 25 dieną Guzove už 7 mylių nuo Varšuvos. Mano tėvas Andrius Oginskis – tuo metu Ašmenos seniūnas, gyvenimo pabaigoje – Trakų vaivada – buvo puikus oratorius, labai teisingas ir išsilavinęs žmogus. Mano motina Paulina Šembek garsėjo savo grožiu ir gerširdišku.

Atėjau į šį pasaulį tuo laikotarpiu, kuris mano Tėvynei pranašavo liūdną ateitį. Šalį niokojo pilietiniai karai, svertimų kariuomenė. Būdamas ketverių metų dažnai matydavau ginkluotus rusų ir sąjungininkų būrius, kurie vaikėsi vieni kitus, trikdė mano vaikiškus žaidimus, gąsdino žmones, plėšė jų namus ir kaimus. Sulaukęs šešerių metų, lydėjau tėvą – valstybės ypatingą pasiuntinį – į Vieną. Kadangi keliai buvo nesaugūs, jam išskyrė 2 000 ginkluotų raitelių palydą. Pakeičiui prie jos prisijungė dar 500 vyrų korpusas, vadovaujamas Aleksandro Suvorovo, kuris tada buvo tik pulkininkas. Tokia buvo ano meto tikrovė.

Vienoje mano ugdymui buvo parinktas guvernėris, 37 metų ponas Žanas Rolej (Joan Rolay). Prieš tai jis 12 metų atidavė imperatoriškosios aplinkos jaunuolių ugdymui. Charakterio švelnumu ir sugebėjimu bendrauti jis per trumpą laiką įgyjo visiška mano pasitikėjimą ir prierašumą. Kadangi buvau labai žemo ūgio ir apkūnus, Žanas Rolej, visų pirma, pertvarkė mano mitybą ir dienos režimą, emė rūpintis kryptingų fizinių auklėjimų. Jis nevertė manęs sunkiai ir nuobodžiai dirbti, o metodiškai lavino, leido man žvelgti į mokslą kaip į malonią pramogą, palaipsniui atverdamas tikras pažinimo džiaugsmo paslaptis. Štai kodėl su neapsakomu malonumu mokiausi lotynų kalbos, geografijos, istorijos, geometrijos, prancūzų literatūros, civilinės ir karinės architektūros, hidraulikos, teisės, politinės ekonomijos pagrindų... Mokytojas Žanas Rolej su manimi kas dieną dirbo po 14–16 valandų.

Negaliu nutylėti apie muziką. Ji niekuomet nebuvo mano auklėjimo tikslas, bet man tekė nepaprastai džiaugsmą. Buvau aštuonerių, kai į Guzovą atvyko jaunas muzikos mokytojas Jozefas Kozlowski (Jozef Kozłowski). Jis turėjo mokyti

mano seserį Žozefiną (Jozefina). Sutartyje nebuvo numatytas mano muzikinis lavinimas, bet aš taip užsispyriau, kad tėvai ir mokytojas turėjo sutikti. Žinoma, groti aš galėjau tik man skirtu poilsio sąskaita.

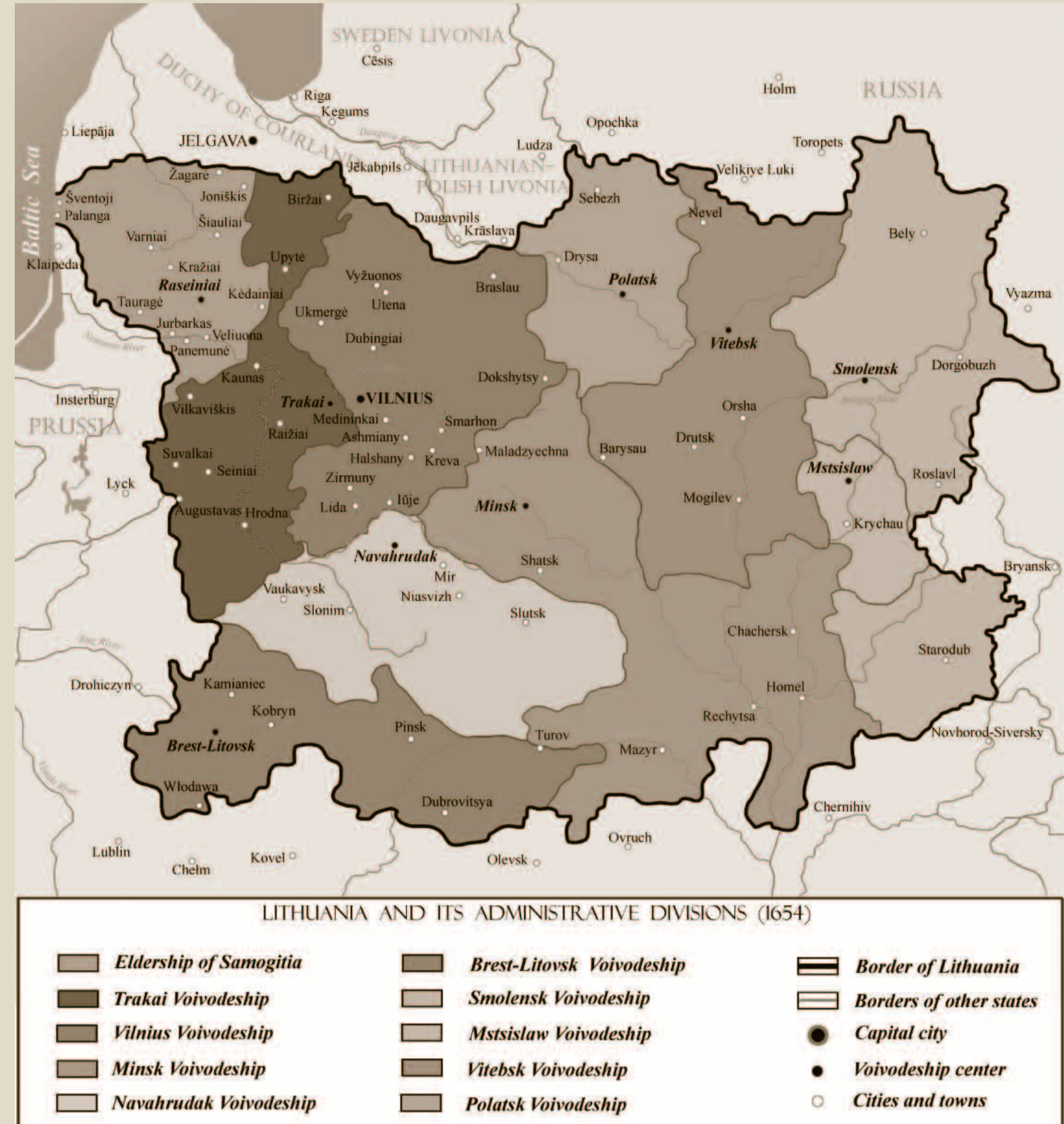
Mane ugdydamas Žanas Rolej vadovavosi liberalizmo idėjomis, grįsdamas jas krikščionišką tiesų ir principų pamatais. Ji buvo užvaldžiūs atjaunos ir pagalbos vargšams dvasia. Mes dažnai lankydavome vargingų valstiečių namus. Jis mane mokė į kėselvienu valstietį žiūrėti kaip į draugą ir brolių, mokė suprasti, kad jis yra toks pat žmogus, kaip ir aš, tik tai vertingesnis už mane, nes aš dar nebuvau pasirušęs ką nors sukurti. Tuo tarpu valstietis, liedamas prakaitą, dirbo, kad išlaikytų savo šeimininko ir savo paties šeimą.

Mokytojo Žano Rolej asmenyje aš visą laiką mačiau akivaizdų visų žmogisčių dorybių ir išminties įsikūnijimą. Kai išėjau į pasaulį ir, būdamas 21 metų, tapau Seimo nariu, keletą kartų nusivedžiau jį į Seimo posėdžius. Čia jis išgirdo mano pirmąją viešą kalbą, ir aš mačiau, kaip jo skruostais riedėjo džiaugsmo ašaros...

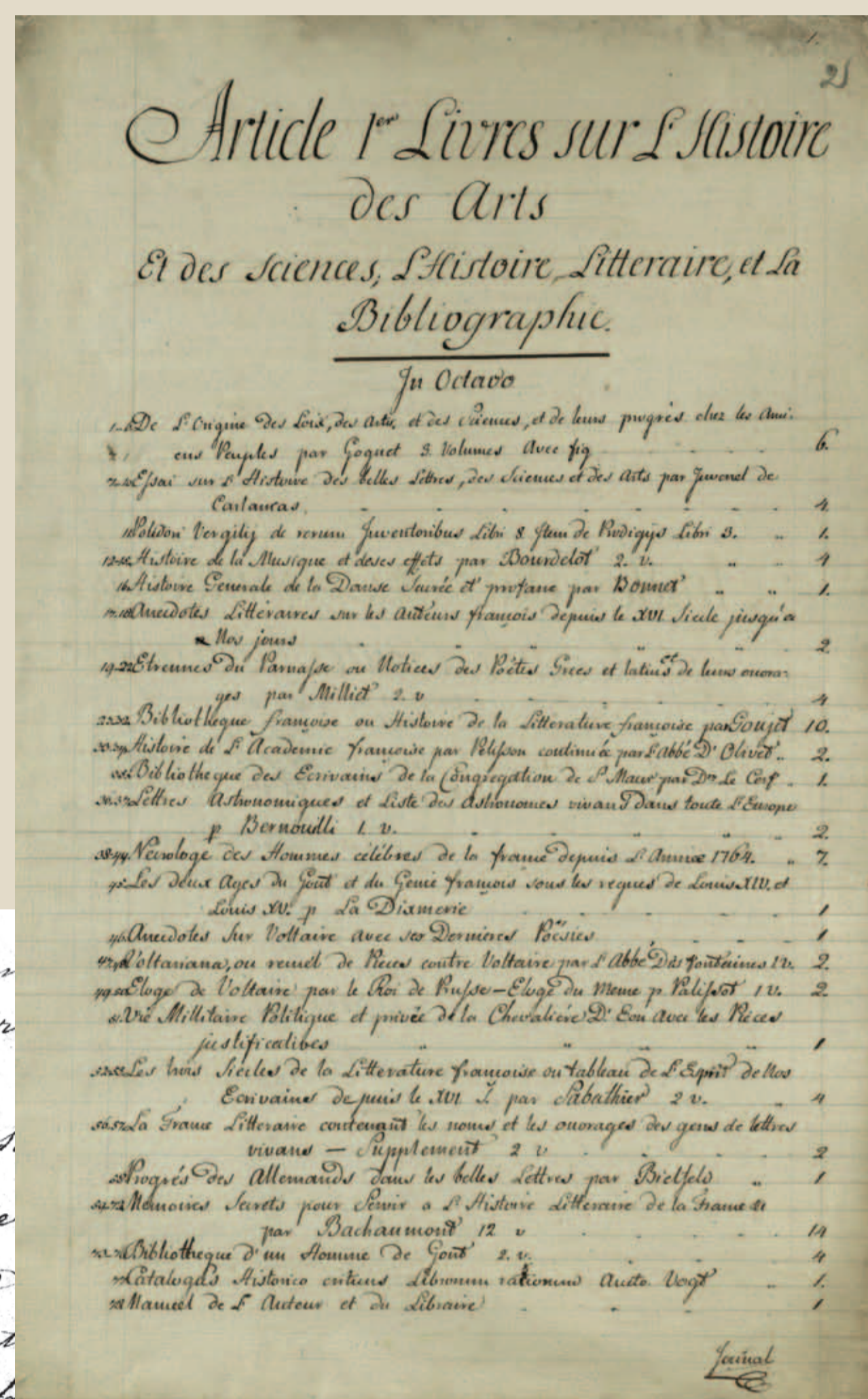
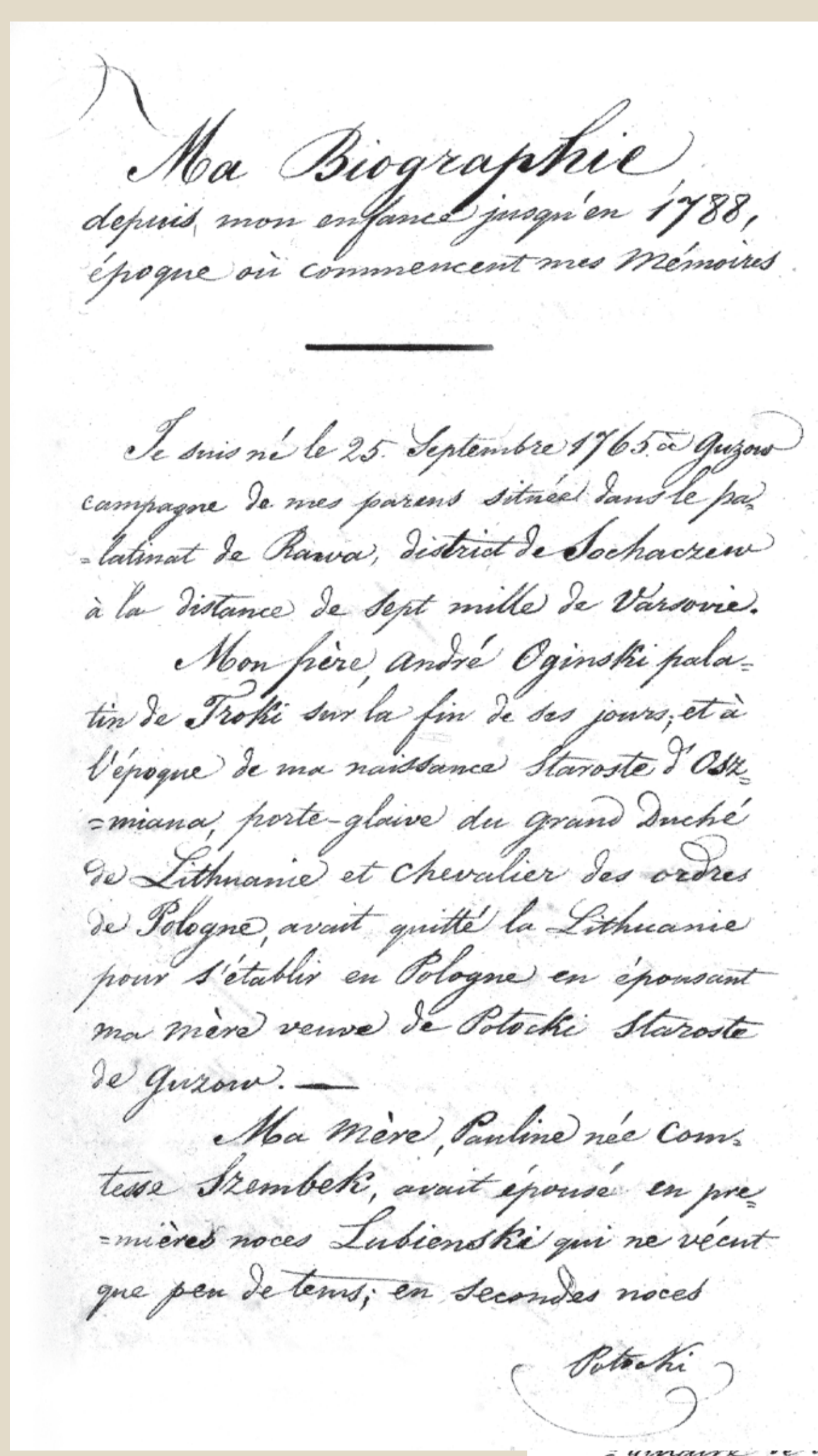
Santrauka iš M. K. Oginskio „Mano atsiminimai nuo vaikystės iki 1788 metų“

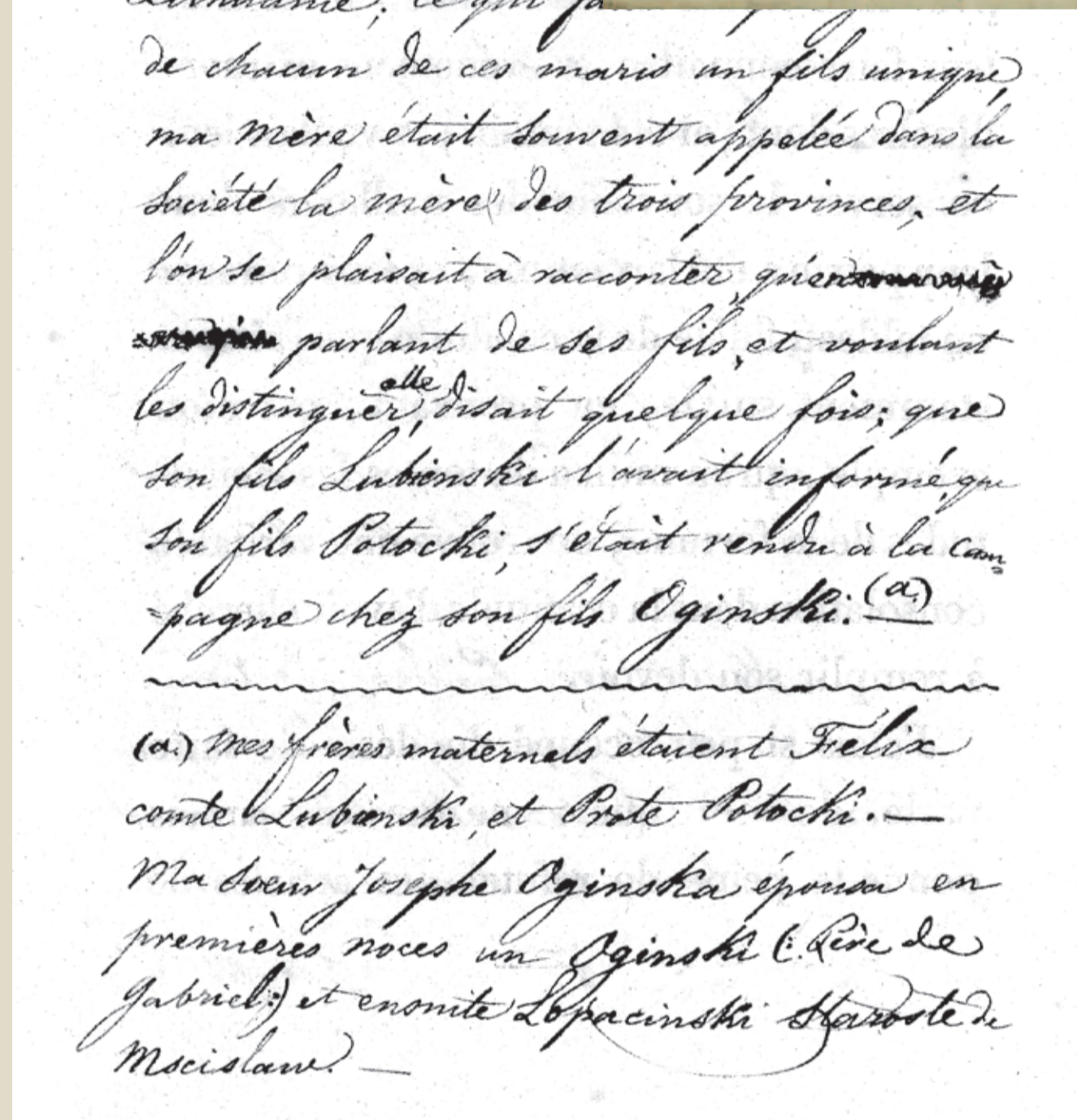
Trakų vaivada kunigaikštis Tadas Oginskis.
Dail. Ogustas Šarlis Lemanas (1822–1869). XIX a. vidury. Popierius, tonuota litografija, 56,8 x 40 cm. Lietuvos dailės muziejus, G-665. Valdoto Auštariuko nuotrauka

Trakų vaivadija LDK žemėlapyje 1569–1793 m.

Trakų vaivados Andriaus Ignoto Oginskio knygos katalogo fragmentas.
Katalogo parengė Žanas Rolej (Joan Rolay). Lietuvos valstybės istorijos archyvas, f. 1177, ap. 1, b. 86, l. 2.

Mykolas Kleopas Oginskio spausdintų „Atsiminimų“ I tomo papildymo rankraščinio puslapio teksto fragmento kopija.
Papildymus, diktuojant Mykolui Kleopui Oginskui, užrašė jo sekretoriai Leonardas Chockla po to, kai „Atsiminimai“ 1826–1827 m. buvo išspausdinti prancūziškai Paryžiuje. „Atsiminimų“ su papildymais (I–IV tomai) egzempliorius saugomas Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriuje

Mykolas Kleopas Oginskio portretas.
Neišnomas Lietuvos dailininkas. XVIII a. pab.–XIX a. pr. Dumblio kaulas, akvarelė, 7,1 x 5,4 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-2821

Mykolas Kleopas Oginskio motina Paulina Šembek Oginskienė.
Dail. neišnomas. Portretas sugamotas Gabrielėtei ir Karveris Kencidžis namuose Lenkijoje. Ilustracija iš Piotro Stanisko (Piotr Stanik) knygos „Kleopas Michal Oginski (1765–1833)“, Guzova, 1998

Trakų vaivados Andriaus Ignoto Oginskio portretas.
Dail. neišnomas. XVIII a. Drobė, aliejus, 84 x 65 cm. Mf-1925. Nacionalinis M. K. Čiurlionis dailės muziejus. Andriaus Kapčiaus nuotrauka

Vilniaus universiteto astronomijos observatorijos pietinis fasadas ir jo fragmentas.
Danutės Mikienės nuotrauka

Elžbietos Oginskytės-Puzinienės (apie 1700–1767) portretas.
Dail. Ignatas Egerfeldėris (?), XVIII a. Drobė, aliejus, 135 x 98 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-2499. Antano Lukšeno nuotrauka

Vilniaus Universiteto Dilystis kiemas.
Dail. Adolfas Žanas Rietstas Rajs, 1850 m. Popierius, spalvota litografija, 34,5 x 26,5 cm. Lietuvos dailės muziejus, G-2612

Mednievių Švččiausiosios Mergelės Marijos Užgimimo šventės bažnyčios monstrancija, kurią bažnyčiai padovanojo Andrius Ignotas Oginskis.
2014 m. Vyto Rutkausko nuotrauka

Aleksandra Čartoriskytės Oginskienės portretas.
Neišnomas Lietuvos dailininkas (Simonas Čechavičius?). XVIII a. Kartonas, drobė, aliejus, 51,5 x 39 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-200. Antano Lukšeno nuotrauka

Mykolas Kazimieras Oginskio portretas.
Neišnomas Lietuvos dailininkas (Simonas Čechavičius?). XVIII a. Kartonas, drobė, aliejus, 50 x 39 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-694. Antano Lukšeno nuotrauka

Vilniaus arsenalas ir pilies kalnas.
Neišnomas Lietuvos dailininkas. XIX a. pradžia. Popierius, akvarelė, 9,2 x 16,5 cm. Lietuvos dailės muziejus, T-567

Guzovo rūmai (Lenkija).
Piotro Stanisko nuotrauka

Mednievių Švččiausiosios Mergelės Marijos Užgimimo šventės bažnyčios šventorius.
2014 m. Vyto Rutkausko nuotrauka

Mednievių Švččiausiosios Mergelės Marijos Užgimimo šventės bažnyčios šventorius.
2014 m. Vyto Rutkausko nuotrauka

